

The Millie Arbesfeld
Midreshet Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Women

WWW.MIDRESHETYOMRISHON.ORG

*Identity in the
 Megillah*

This week's shiurim are dedicated by the Wertentheil family l'ilui nishmat Dr. Alvin Wertentheil (Avraham ben Yisroel Yitzchak, z"l) whose yahrzeit is on Chet Adar. He truly enjoyed attending Kollel Yom Rishon and sharing what he learned with his family.

Mrs. Yael Goldfischer

ל' אדר א' תשע"ד • March 2, 2014

I. An Unknown King

(1) אסתר א: א

וַיְהִי בַיּוֹם אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הוּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הַמֶּלֶךְ מֵהַדּוֹ וְעַד-כּוֹשׁ שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה :

(2) אסתר רבה א: ג

רבי לוי אומר אחשוורוש הוא ארתחששתא

(3) ראב"ע א: א

זה אחשוורוש היה אחרי כורש וזרובבל עם הגולה בבית שני רק לא נבנה הבית

(4) ספר דאגדתא על אסתר א: א

המולך. אמר רבא שמלך מעצמו, אמרי לה לשבח, ואמרי לה לגנאי, אמרי לה לשבח, דלא הוה איניש דח שיב למלכותא כוותיה, ואמרי לה לגנאי, דלא הוה חשיב למלכותא

(5) מלבים א: א

מספר כי אחשוורוש לא היה מזרע המלוכה,

II. Mordechai's Long Lineage

(6) אסתר פרק ב

ה איש יהודי הנה בשושן הבירה ושמו מרדכי בן יאיר בן-שמעי בן-קיש איש ימיני :
ו אשר הגלה מירושלים עם-הגלה אשר הגלתה עם יכניה מלך-יהודה אשר הגלה נבוכדנצר מלך בבל :

(7) גמרא מנחות סה.

והיינו דתנן: פתחיה על הקינין-
זה מרדכי, למה נקרא שמו פתחיה? שפותח דברים ודורשן, ויודע בשבעים לשון. כולהו סנהדרין נמי ידעי שבעים לשון! ... , והיינו דכתיב במרדכי בלשון .

(8) אסתר פרק ג

ד ויהי (באמרם) [כאמרם] אליו יום ויום ולא שמע אליהם ויגידו להמן לראות היעמדו דברי מרדכי כי-הגיד להם אשר-הוא יהודי :

III. Multiple Names for Esther

(9) אסתר פרק ב

ז ויהי אמן את-הדרסה היא אסתר בת-דדו כי אין לה אב ואם והנערה? פת-תאר וטובת מראה ובמות אביה ואמה לקחה מרדכי לו לבת :
טו ובהגיע תר-אסתר בת-אביחיל יד מרדכי אשר- לקח-לו לבת לבוא אל-המלך לא בקשה דבר כי אם את- אשר יאמר הגי סריס-המלך שמר הנשים ותהי אסתר נשאת חן בעיני כל-ראיה :

(10) ר"י נחמיאש ב: ז

הדסה שמה ונקראת אסתר, שכן פרסיים קורים כוכב "חמה" – אסטהר.

(11) ראב"ע נוסח ב ב:ז

ויש אומרים דברי יחיד, כי בת ע"ד שנה היתה- כמספר "הדסה"

(12) ילקוט שמעוני אסתר רמז תתרנג

ר' יהודה אמר

הדסה שמה, ולמה נקרא שמה אסתר שמסתרת את דבריה, וכה"א אין אסתר מגדת מולדתה, רבי נחמיה או מר הדסה שמה, ולמה נקרא שמה אסתר שהיו עובדי אלילים קורין אותה כוכב הנוגה על שם אסתהר

IV. האגני: המן?**(13) אסתר ג:א**

א אחר הדברים האלה גדל- המלך את שורוש את-המן בן-המדתא האגני וינשאהו וישם את-כסאו מעל כל-השרים אשר אתו:

(14) דעת מקרא ג:א האגני

הקדמונים פרשו: מזרע אגג מלך עמלק. ומן האחרונים יש משערים ש"אגג" זה אינו אגג מלך עמלק, אלא שם משפחה פרסית. ויש משערים, שהיהודים כנוהו "אגגני" על שם רשעו, כמו שגם היום נוהגים לכנות גוי רשע שונא ישראל "עמלק".

V. Literary Foils

“Unknown” royals	אחשורוש	אסתר
Officials with strong lineage	המן	מרדכי

(15) אסתר פרק ב

כא בימים ההם ומרדכי ישב בשער-המלך קצף- בגתן ותָרַש שְׁנֵי-סְרִיסֵי הַמֶּלֶךְ מִשְׁמַרְי הַסֵּף וַיִּבְקְשׁוּ לְשַׁלַּח יָד בַּמֶּלֶךְ אֶחְשׁוּרֶשׁ:

VI. Secrecy- theories

(A) רש"י ב:י

אשר לא תגיד-

כדי שיאמרו שהיא ממשפחה בזויה וישלחוה שאם ידעו שהיא ממשפחת שאול המלך היו מחזיקים בה:

(B) ראב"ע נוסח א ב:י

יש אומרים כי מרדכי לא עשה נכונה שצוה על אסתר שלא תגיד עמה כי פחד שלא יקחנה המלך לאשה אם ידע שהיא מהגולה, ואחרים אמרו כי בדרך נבואה או בחלום ידע שתבא תשועה על ידה לישראל

חכמי צרפת בשם רשב"ם ב:י

שאם יודע למלכות עמה ומולדתה, אפילו אם יחפוץ המלך להמליכה, לא יניחוהו שריו ועבדיו, שכל האומות שונאים את ישראל.

מלכים ב: כ
ולא

רצתה להגיד עמה ומולדתה, וזה היה בעצת מרדכי, כי חשב שעי"כ יגרשנה המלך מביתו כי לא יקח אסופ
י מן השוק לו

(C) ראב"ע, והנכון בעיני כי עשה זה מרדכי בעבור שתשמור תורת השם בסתר שלא תאכל
נבילות ותשמור השבתות ולא ירגישו המשרתים כי אם יודע הדבר שמא המלך יכריחנה או יהרגנה כי בעל
כרחה נתפשה

(D) ר"י נחמיאש ב: ח
ועניין הדבר שציוה עליה שלא להגיד מולדתה – שאם היו יודעים שהיא ישראלית תהיה נבזית בעיניהם

(E) ספרי דאגדתא על אסתר - מדרש פנים אחרים (בובר) נוסח ב פרשה ב
ולמה אמר לה מרדכי שלא תגיד, שהיה בורח מן השררה ומן הגדולה, אמר מרדכי שאם תאמר זהו שגידל
אותי, ויתן לי שררה, א"ל
הקב"ה אתה בורח מן השררה, חייך שאני מגדלך, שהיה המלך אומר לה מי את, ואצל מי גידלת, ואעשה
אותם שרים, ושלטונים ומלכים אעמיד מהם, ולא הגידה אסתר .

(F) תרגום מגילת אסתר (יין הטוב)
לא הגידה אסתר את עמה ואת מולדתה בשביל שמרדכי ציוה אותה אשר לא תגיד, ומפני מה צוה אשר לא
תגיד, בשביל שחשב בלבו מרדכי, ושתי שעשתה כבוד לנפשה ולא רצתה שתבוא להראות יפיה למלך ושרים,
דן אותה דינים רעים והרג אותה, ולמה לא הגידה אסתר עם מולדתה, אולי יכעיס עליה המלך ויהרוג אותה
ויכרית עמה אשר היא ממנו, לכן צוה אותה אשר לא תגיד עמה ומולדתה.

VII. A New Theory: Two Approaches to Identity

(16) ראב"ע נוסח ב ב:י

והנכון בעיני כי ראה מרדכי שהמלך לא ביקש לקחת בת מלך רק היופי לבדו, ולא יחוש מאיזה עם תהיה

Yonatan Grossman (17)

Esther, in this context, represents a mirror image of the situation of the Jewish nation as a whole. At the beginning of the story they hide their Jewish identity, participating in the feasts of the Persian king ("For all the people who were in Shushan, the capital" – 1:5) and even going by Persian names (Mordechai, Esther). During the course of the narrative Esther will reveal her Hebrew identity when she stands before the king to plead for her people; reflecting back on the nation, they too will return to their identity when they decree a fast for themselves and afflict themselves. In this context, the narrative emphasizes the hiding of Esther's Jewish identity not because of it's reason or purpose, but rather as the point of departure for a narrative in which the issue of Jewish identity in exile is one of the key themes to be explored throughout the text.